Predgovor

Pred skoraj dvajsetimi leti, leta 2007, je v zbirki Monumenta artis musicae Sloveniae kot 51. zvezek izšla prva knjiga iz načrtovane serije zbranih del, *opera omnia* Giacoma Gorzanisa. Do leta 2014 sta izšla še dva zvezka, št. 53 in 58. Zvezki so prinesli sodobne transkripcije skupaj z moderniziranim tabulaturnim zapisom. Izdane so bile štiri izvirno v Benetkah natisnjene zbirke skladateljevih lutenjskih in vokalnih del z lutnjo. Renesančni slepi skladatelj Giacomo Gorzanis je bil povezan z Apulijo (danes Puglia) v Italiji, kjer se je rodil, večino svojega življenja pa je nato preživel v Trstu, takrat svobodnem mestu pod zaščito Habsburžanov, ki je bilo blizu tako italijanskemu svetu kot svojim avstrijskim zaščitnikom. Prek svojih pokroviteljev je Gorzanis vzdrževal močne vezi s kranjskim plemstvom, torej z današnjim ozemljem Republike Slovenije ter njeno lokalno kulturo.

Ker je bilo Gorzanisovo delovanje izrazito večnacionalno, je bil za izdajo zbranih del povabljen in imenovan mednarodni uredniški odbor. Projekt izdajanja Gorzanisovih del je od izida tretjega zvezka (MAMS 59), medtem ko so člani odbora in glavna urednica iskali nove sodelavce za dokončanje preostalih treh zvezkov, čakalo na novo priliko. Leta 2025 so se zadeve obrnile v pravo smer in projekt zbranih del smo oživili. Uredniškemu odboru se je pridružil ugleden nov član iz mednarodnega sveta lutenjske glasbe, John Griffiths (Melbourne, Avstralija). Približno v istem času se je projektu pridružila tudi mlada češka muzikologinja in lutnjistka Kateřina Maňáková, ki je pokazala zanimanje za Gorzanisovo lutenjsko glasbo in pristala na sodelovanje. Pričela je z nadaljevanjem dela, ki ga je pred mnogimi leti začela Alenka Bagarič.

Trenutno so v pripravi trije zvezki. Pričujoči zvezek, št. 66, vsebuje Gorzanisove lutenjske skladbe, natisnjene v Benetkah leta 1564 pod naslovom *Il terzo libro de intabulatura di liuto*. V zvezkih, ki bosta izšla v naslednjih letih, pa bosta moderni izdaji v rokopisu ohranjene knjige *Libro de intabulatura di liuto* iz leta 1567 in leta 1579 postumno natisnjena knjiga *Opera nova de lauto*, ki jo je v tisk poslal skladateljev sin Massimiliano. Avtorja izdaj bosta Dinko Fabris in Kateřina Maňáková.

Oba že izdana zvezka skladb za lutnjo sta bila pripravljena v takrat sodobni obliki, in sicer kot interpretativna transkripcija v dvovrstičnem notnem sistemu in nadpisana transkripcija izvirne lutenjske tabulature. Glavni razlog za takšno oblikovanje je bila želja, da se raziskovalcem, študentom in vsem glasbenikom ponudi nov in privlačen renesančni repertoar za študij in izvajanje, pri čemer so popravki napak v izvirni tabulaturi takoj vidni v transkripciji.

Zanimanje za lutnjo se je v zadnjih letih močno povečevalo, kar dokazujeta tako aktivno delovanje študijske skupine »Tablature« pri Mednarodnem muzikološkem društvu kot tudi nedavni izid monumentalne knjige *Tablature: Europe, 1300–1759*, ki so jo uredili John Griffiths, David Dolata in Philippe Vendrix (Brepols, 2026) in ki sistematično prikazuje vse vrste tabulatur. Porast zanimanja za tovrstni repertoar je verjetno ena od posledic. Vse več sodobnih lutnjistov zato interpretira tovrstno glasbo neposredno iz tabulature namesto iz transkripcij. Novi uredniški odbor se je zato odločil, da v preostalih treh zvezkih Gorzanisovih zbranih del lutenjska dela predstavi v dveh ločenih delih: prvi v obliki posodobljenih tabulatur, drugi pa v obliki dvovrstične transkripcije. Na ta način bo kritična izdaja bolj priročna za sodobne izvajalce, hkrati pa bo služila tudi lutnji neveščim raziskovalcem.

Navdani z novim zagonom člani uredniškega odbora zbranih del Giacoma Gorzanisa upamo, da nam bo kmalu uspelo uspešno zaključiti ta velik založniški projekt.

Metoda Kokole (Ljubljana)
in Dinko Fabris (Matera)

V septembru 2026

2026 ZRC SAZU, Muzikološki inštitut, Ljubljana, Slovenija CC BY-NC-ND 4.0, https://doi.org/10.3986/9790709004690_01

Zahvale

Glavna in odgovorna urednica zbirke Monumenta artis musicae Sloveniae bi se na tem mestu rada zahvalila članom uredniškega odbora za zbrana dela Giacoma Gorzanisa, zlasti Dinku Fabrisu in Johnu Griffithsu, za vso podporo in pomoč pri uresničevanju izvedbe projekta sodobnih izdaj vseh znanih del Giacoma Gorzanisa.

Posebna zahvala in hvaležnost gre tudi obema recenzentoma, zlasti Ailin Arjmand (Univerza v Toursu, Francija) za njeno natančno pregledovanje ter dragocene popravke in pripombe k izdaji. S svojim delom je znatno prispevala h kakovosti te izdaje.

Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Inštitut za muzikologijo ter Slovenska akademija znanosti in umetnosti sta k tej izdaji prispevala znatno finančno podporo.

Posebno dragoceno je tudi sodelovanje Kateřine Maňákove z Janáčkove akademije za glasbo in upodabljajoče umetnosti v Brnu ter podpora iz njenega štipendijskega sklada. Ta kritična izdaja je bila delno pripravljena na Glasbeni fakulteti Janáčkove akademije za glasbo in upodabljajoče umetnosti v okviru projekta *Giacomo Gorzanis v kulturnem kontekstu Habsburške monarhije – kritična izdaja in analiza beneških tiskov*, ki je bil podprt s sredstvi iz posebne subvencije za specifične univerzitetne raziskave, ki jo je za akademsko leto 2026/2027 zagotovilo češko Ministrstvo za izobraževanje, mladino in šport.

Kot vedno gre posebna zahvala Michaelu Talbotu (Univerza v Liverpoolu, Anglija) za njegove pripombe in nasvete ter temeljito preverjanje glasbenega dela in angleških besedil.